
Câștigul salarial pe economie – afectat serios de crizele cu care se confruntă România

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (madalinagabriela_angel@yahoo.com)

Artifex University of Bucharest

Dana Luiza GRIGORESCU PhD Student (danaluiza2004@yahoo.com)

Bucharest University of Economic Studies

Radu STOICA PhD Student (radustoica68@yahoo.com)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

România se află în prezent sub influența unor crize care acționează conjugat asupra economiei naționale. Astfel, criza pandemică nu și-a spus ultimul cuvânt și deși se fac unele analize care duc la reconsiderarea acestui flagel, efectele continuă să lase urme adânci în economia națională.

Criza pandemică a determinat încă de la început declanșarea crizei economico-financiare, care apoi s-a adâncit și a determinat o problemă deosebită, aceea a reducerii producției, a unor aspecte delicate.

Ulterior a intervenit războiul din Ucraina, care poartă în spate trei elemente negative pentru economia națională a României. În primul rând s-a declanșat criza energetică pe care România este nevoită să o suporte. Această criză energetică a adus la determinarea unei inflații fără precedent, care a diminuat foarte mult veniturile salariale ale populației. Și nu în al treilea rând schimburile comerciale au trebuit să fie restructurate din punct de vedere al originilor pentru importuri sau a destinațiilor pentru exporturi.

În aceste condiții veniturile salariale ale populației, în termeni nominali, au manifestat ca urmarea unor măsuri de ultimă oră de creșteri, dar aduse în termeni reali prin aplicarea efectului inflației sunt tot mai reduse.

Problema este că inflația are la bază creșterea prețurilor în primul rând la produsele de bază pe care le consumă populația în fiecare moment, produsele agroalimentare și energia. În acest context, printr-un studiu comparativ și am încercat și am reușit să evidențiem rezultatele care s-au înregistrat în economia națională în ultima perioadă de timp. De asemenea, creșterile salariale au fost minore și datorită faptului că nu există venituri suplimentare, care să determine creșterea cel puțin a salariului minim pe economie. În acest context, aproximativ 3,5 milioane de salariați au venitul salarial minim pe economie, care chiar dacă va crește în primul trimestru al anului 2023, va fi minor față de creșterea costului vieții în aceeași perioadă de timp.

Am utilizat seriile de date statistice furnizate de Institutul Național de Statistică și Eurostat. De asemenea, am recalculat, rearanjat o serie de date pe care le-am prezentat și prin tabele, grafice, comparative. Am utilizat pe larg sistemul de indicatori al variabililor despre care am amintit.

Cuvinte cheie: câștig salarial, inflație, crize, economie națională, evoluții.

Clasificarea JEL: E20, E30

Introducere

În cadrul acestui articol am pornit de la faptul că nivelul de trai se bazează în primul rând pe câștigul salarial al angajaților și pe nivelul pensiilor. Aceste două elemente au scăzut în ultima perioadă de timp ca urmare a faptului că deși în termeni nominali există o creștere prin deflatare, utilizând nivelul inflației de peste 16% înregistrat în decembrie 2022, veniturile reale sunt mai mici.

Costurile ridicate ale bunurilor și serviciilor necesare pentru viață au contribuit la reducerea substanțială ale veniturilor reale ale populației.

În acest articol am utilizat pe larg tabelele și graficele, indicatorii care sunt foarte expresivi și care evidențiază faptul că nivelul veniturilor salariale ale populației sunt în scădere și afectează în mod substanțial situația populației.

Am recurs și la compararea indicelui prețurilor de consum și a indicilor salariale, pe care i-am prezentat și grafic și care atestă o evoluție negativă cu efecte asupra nivelului de trai al populației.

În continuare ne-am referit și la sistemul sanitar din România și perspective, în sensul că nivelul de trai este afectat și de cheltuielile medicale deosebite, în sensul în care o mare parte a populației este în situația de a primi asistență medicală și de a putea face față cu veniturile salariale din ce în ce mai reduse acestor cheltuieli foarte mari.

Literature review

Multe lucrări ale unor cercetători au avut ca obiectiv analiza evoluției câștigului salarial pe minim și mediu pe economie. Astfel, Anghelache C., Anghel M. G. (2019) abordează din punct de vedere teoretic și practic probleme legate de colectarea, sortarea, aranjarea seriilor statistice de date și cele de modelare economică. Anghel (2015), precum și Anghelache, Niță și Badiu, A. (2016) au realizat studii cu privire la evoluția indicelui prețurilor în România. Anghelache și Sacală (2015) au prezentat o serie de noțiuni de bază ale inflației. Armantier și colaboratorii (2015) au abordat o serie de aspecte privind previziunile asupra inflației. Karanassou și Snower (2007) au abordat, în cercetările acestora, o tematică similară. Kim și Henderson (2005)

au abordat aspecte referitoare la inflație și influența asupra creșterii veniturilor nominale.

Date, rezultate și discuții

Câștigul salarial mediu brut în luna decembrie 2022 a fost 7.107 lei, cu 428 lei (+6,4%) mai mare decât în luna noiembrie 2022. Câștigul salarial mediu net a fost 4.398 lei, în creștere cu 257 lei (+6,2%) față de luna noiembrie 2022. Cele mai mari valori ale câștigului salarial mediu net s-au înregistrat în fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului (11.540 lei), iar cele mai mici în fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (2361 lei).

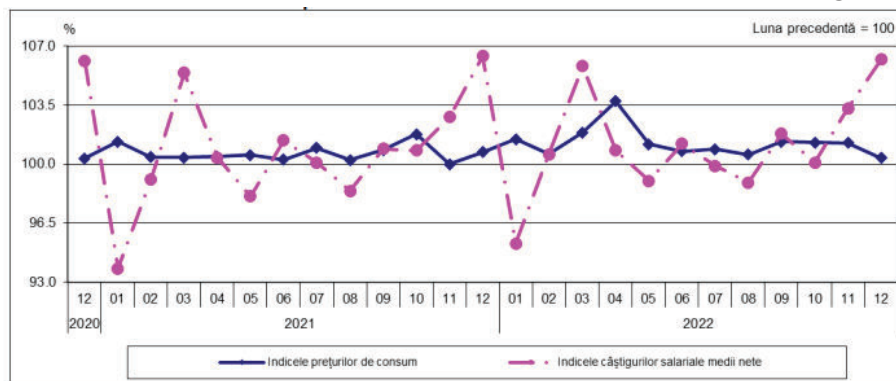
Dacă comparăm câștigul salarial mediu net în luna decembrie 2022 comparativ cu luna similară a anului 2021, constatăm că acesta a crescut cu 13,4%.

Indicele câștigului salarial real a fost 97,4% în luna decembrie 2022 față de luna decembrie 2021. Totodată, indicele câștigului salarial real a fost 105,8% în luna decembrie 2022 față de luna noiembrie 2022.

În figura numărul 1 este prezentată evoluția indicilor prețurilor de consum și a indicilor câștigurilor salariale medii nete, în perioada decembrie 2020 – decembrie 2022.

Evoluția indicilor prețurilor de consum și a indicilor câștigurilor salariale medii nete, în perioada decembrie 2020 – decembrie 2022

Figura 1

Sursa: Comunicat INS

Cele mai semnificative creșteri ale câștigului salarial mediu net la nivel de secțiuni/diviziuni CAEN Rev.2 s-au înregistrat: 53,1% în fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului,

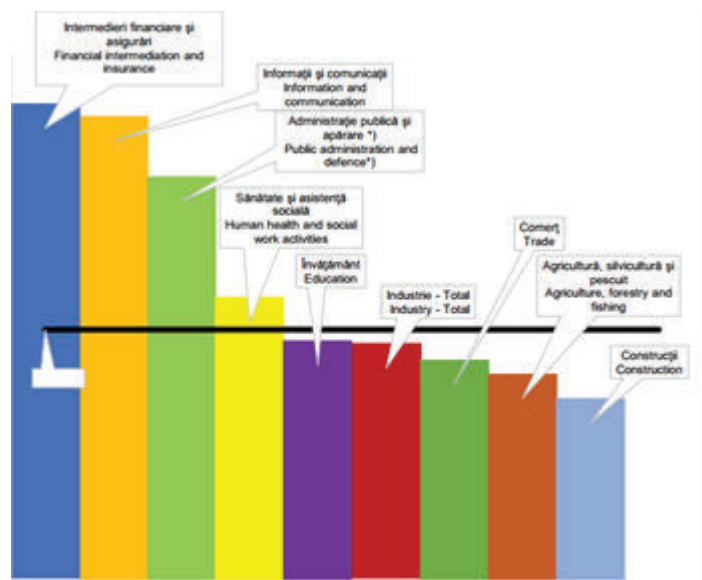
42,8% în extracția cărbunelui superior și inferior, respectiv 38,6% în extracția petrolului brut și a gazelor naturale; între 23,0% și 30,5% în transporturi pe apă, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, intermediari financiare (cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii), depozitare și activități auxiliare pentru transporturi, industria metalurgică; între 13,5% și 20,5% în telecomunicații, fabricarea altor mijloace de transport, activități de asigurări, reasigurări și ale fondurilor de pensii (cu excepția celor din sistemul public de asigurări sociale), activități de editare, alte activități extractive, colectarea și epurarea apelor uzate, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii; între 10,0% și 13,5% în fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice, tranzacții imobiliare, tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor, captarea, tratarea și distribuția apei, activități de servicii anexe extracției, fabricarea produselor din tutun, comerț cu ridicata și cu amănuntul (inclusiv repararea autovehiculelor și motocicletelor), fabricarea substanțelor și a produselor chimice.

Cele mai semnificative scăderi ale câștigului salarial mediu net la nivel de secțiuni/diviziuni CAEN Rev.2 s-au înregistrat: 25,2% în silvicultură și exploatare forestieră (inclusiv pescuit și acvacultură); între 1,5% și 8,0% în fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a., tăbăcirea și finisarea pieilor (inclusiv fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor), fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor.

În figura numărul 2 sunt prezentate câștigurile salariale medii brute pe principalele activități ale economiei.

Câștigurile salariale medii brute pe principalele activități ale economiei

Figura 2

Sursa: Comunicat INS

Inflația continuă să joace un rol diferit în aprecierea raportului dintre indicele câștigului salarial mediu nominal net și indicele prețurilor de consum.

Este dificil de tras o concluzie cu privire la evoluția inflației în perioada următoare. La prima vedere, nivelul ratei inflației din 2014 și din 2019 conduce la concluzia că situația social-economică din România se află într-un moment mai relaxat decât în perioada 2000-2010, fiind pe un trend de stabilizare. Pentru anul 2016 se estimează o rată a inflației anuale de circa 101,00%, pe care o apreciez a fi realistă comparativ cu veniturile mici ale populației. Se pot face unele comentarii și în legătură cu nivelul real al acestui indicator înregistrat în anul 2019, deoarece se calculează după o metodologie concretă în care produsele alimentare, nealimentare și serviciile participă cu o pondere constantă la construirea indicelui prețului de consum al populației.

Din acest punct de vedere, putem aprecia că, într-o structură organizată, după criterii mai apropiate de situația reală, și într-o conjunctură în care resursele de venituri ale populației ar fi fost mai mari, probabil că indicele de prețuri, mai ales la mărfurile alimentare, ar fi fost diferit, în contextul în care și în anul 2012 anumiți producători și comercianți au fost nevoiți să-și diminueze la maximum marja de profitabilitate în ideea de a-și putea desface

produsele și de a nu le ține în stoc, fiind nu puține și cazurile în care aceste mărfuri au fost vândute chiar sub valoarea lor reală de piață.

Mai trebuie subliniat și faptul că, din păcate, în România se menține o activitate subterană care „produce” sau „oferă” unele produse și servicii populației la niveluri de prețuri reduse și care, chiar dacă nu întotdeauna au o calitate corespunzătoare, reprezintă un element de „tentație” pentru consumatori, care apelează la consumul acestora din motive financiare (în sens de economisire).

Astfel, chiar dacă în indicele prețului de consum al populației plata unor servicii va fi reflectată numai procentual, creșterea acestor prețuri, sub formă de taxe și impozite pe care populația le va plăti pentru proprietăți, case, terenuri, mijloace auto etc., conduce deja la dificultatea înregistrării unui astfel de indice pentru acest an.

Pe de altă parte, este de dorit ca pentru populație să se întrevadă unele măsuri de protecție socială, astfel încât creșterea indicelui inflației să nu afecteze prea profund, prin pauperizare, situația populației din țara noastră. Reforma trebuie, desigur, continuată, trebuie accelerată, dar un minimum de măsuri de protecție trebuie asigurat pentru populație.

Salturi deosebite ale salariului mediu brut și net pe economie s-au realizat în anii 2008 și 2009, acestea, însă, neputând fi plătite în 2010 și 2011, deoarece jumătate nu au avut fundament real. Acest trend a fost dictat de interese electorale fără acoperire în oferta pieței și capacității economice.

Acum suntem la granița scandalului mascat purtat între putere și opoziție „sub medierea FMI”. În realitate, cu grade diferite de responsabilitate, vinovații sunt toți cei care au guvernat, cum au putut, în perioada 01.09.2009 – 30.05.2012, dar o analiză pe această temă nu face obiectul acestei lucrări. Este doar o punere în temă, pentru a ne tempera iluzia falsă de „mai bine”. Anul 2012 a marcat pentru prima dată în România succesiunea a trei guverne, diferite și din punct de vedere doctrinar și strategie. După alegerile din 9 decembrie 2012 situația a devenit stabilă și s-a început o oarecare stabilizare.

Oricum am lua-o, până în martie 2013, când „expira” un an de la plecarea lui Boc, avem tot un an în care ne-au salutat (atâta pot eu să scriu în această analiză) patru echipe de guvernare. Efectul economico-social se vede, iar perspectivele pot să fie și mai rele dacă nu se întâmplă una din cele trei variante: acceptarea coabitării pe strategii de dezvoltare economico-socială a României și nu doctrinară; plecarea președintelui; determinarea președintelui fie să se rezume la atribuțiile sale, fie să plece. Și nu în ultimul rând, România trebuie să își recâștige „vocea” sa de țară europeană fără ingerințe din afară. În perioada 2014 și 2015 s-a revenit la creșteri salariale ale bugetarilor, așa încât practic s-au recuperat reducerile de 25% din anul 2011-2012. Din noiembrie

2015, când s-a trecut la „tehnocrație” guvernamentală, legea salarizării unitare a guvernului Ponta a rămas rătăcită prin vreun sertar iar lupta electorală cu foștii tehnocrați, deveniți politicieni, a adus doar iluzii care nu au fost validate și la guvernare. Legile salarizării și pensiilor se află în prea adâncă dezbateră. În anii 2016-2019, rata de creștere a inflației a fost oarecum moderată.

Concluzii

Din studiul acestui articol se poate constata că situația veniturilor populației este afectată de crizele care acționează conjugat în momentul de față. Avem în vedere criza pandemică, ce continuă, chiar dacă se fac unele analize care scot în evidență unele elemente care au fost oarecum greșit aplicate, dar efectul se menține mai ales în domeniul turismului și HoReCa unde numărul de salariați a scăzut din mod simțitor ca urmare a reducerii activității din aceste domenii.

Referindu-ne la nivelul de trai al populației, pe lângă veniturile mai reduse, un efect negativ mai ales asupra populației din generația a treia o au cheltuielile medicale. Asistența medicală în termeni generali este pozitivă, dar datorită cazurilor multiple, care apar în cascadă, duce la fenomene neplăcute, în sensul că se recurge mai ales la situația tratamentelor la clinici individuale, particulare, care costă. Populația este afectată de nivelul redus al veniturilor comparat cu nevoile de consum și mai ales de asistență medicală.

În altă ordine de idei rezultă că nu există perspective imediate pentru creșterea veniturilor salariale, deoarece chiar majorarea care s-a prevăzut pentru trimestrul I 2023 se referă doar la bugetari și nu la salariații din domeniul privat, întrucât nu există o legislație în acest domeniu, care se impună respectarea unor astfel de evoluții.

Nu în ultimul rând rezultă și faptul că în perioada următoare există puține șanse de majorare a veniturilor salariale ale personalului care lucrează în continuare în țară și la care chiar dacă a crescut nivelul salariului minim pe economie trebuie să reținem că peste 3 milioane de salariați se încadrează în acest nivel.

Bibliografie

1. Anghelache C., Anghel M. G. (2019). *Modelare economică. Teorie și studii de caz, ediția a doua, revizuită și adăugită*, Editura Economică, București
2. Anghel, M.G. (2015). *The Inflation (Consumer Price) Evolution*. Romanian Statistical Review Supplement, 1, 128-132
3. Anghelache, C., Niță, G., Badiu, A. (2016). *The Inflation (Consumer Prices) in the Romanian Economy*. Romanian Statistical Review Supplement, 1, 99-102
4. Anghelache, C., Sacală, C. (2015). *Some Theoretical Aspects regarding the Inflation*. Romanian Statistical Review Supplement, 6, 5 – 11

-
5. Armantier, O., Bruine de Bruin, W., Topa, G., Klaauw, W., Zafar, B. (2015). *Inflation Expectations and Behavior: Do Survey Respondents Act on their Beliefs?*. International Economic Review, 56 (2), 505-536
 6. Karanassou, M., Snower, D. (2007). *Inflation Persistence and the Philips Curve Revisited*, Kiel Working Papers series
 7. Kim, J., Henderson, D.W. (2005). *Inflation Targeting and Nominal-Income Growth Targeting: When and Why are They Suboptimal?*. Journal of Monetary Economics, 52, 1463 – 149
- *** <https://insse.ro/cms/ro>